

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállítás:

belső-szénutca 131. szám.

Hirdetési ár: 6 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) J. Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsplatz Nr. 60.)

Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgöny.

Foladott Pesten oct. 23-án este 8 ó. — P.
Érkezett Kolozsvárra oct. 23-án este 9 ó. — P.

A képviselőház ma a belügy-miniszter sürgetésére hatvanezer helyett százezer forint póthittelt szavazott meg a rablások elleni rendszabályok költségeinek fedezésére.

A nemzetiségi kérdés.

Pest, október 20. 1868.

(y z n.) Említettem, hogy a szerb és román képviselők azon esetre, ha a nemzetiségi bizottság Kerkápoly és Horváth Lajos külön javaslatát fogadandja el tárgyalási alapul, kilépéssel fenyegettek.

A dolog megtörtént, a tizenegyes bizottság munkáját csak mintegy 6—7 tag pártolta, — tehát bekövetkezett a katastropha is, tudniillik Miletics, ugyszintén Branovaczkij kijelentették, hogy a szerb képviselők nem vehetnek több részt a teljesen elfogadhatlan (?) munkát további tárgyalásában.

Somssich, a bizottság elnöke, figyelmeztette ugyan nevezett urakat, miképők országgyűlési, nem pedig nemzetiségi képviselők; továbbá, hogy nem kényszerítheti ugyan az uteseken való megjelenésre, de nyilatkozatuknak a jegyzőkönyvbe leendő fölvetélet sem engedheti meg.

Bónis akként vélekedett, miszerint távolmaradásuk által csak azon nemzetiségnek fognak árthatni, melyhez tartoznak, mert nem lesz alkalmuk annak óhaját ezen az úton nyilvánítani.

Azonban Miletics és Branovaczkij mint szikla oly rendületlenül álltak határozatuk mellett, társaikkal együtt.

„A kinek mint tetszik” tartja a közmondás.

Nem is akarunk a kilépő urak gusztusa ellen föllépni, csak azt bátorodunk megjegyezni, miszerint mindenesetre furcsa fogalommal bírhatunk az alkotmányosságról, ha abban, mert egy törvényjavaslat nem nyúlunk szerint út ki, elegendő okot látnak a képviselői jogaiktól, és szent kötelességeiktől való visszavonulásra.

Ugyan különös eljárás volna, ha a parlamentek minoritásai, éppen azért, mert a kisebbséget képezik, s elveik nem vergődhetnek túlsúlyra, kilépnek a törvényhozó testületből.

Miletics és társai példája önkéntelenül is azon labdázó iskolás gyermekeket juttatja eszünkbe, kik megharagudnak a miatt, mert mindig vesztenek, utóljára is azt mondják „nem játszanak tovább!” s eltávoznak.

Am lássák ők, tudnak-e majd e lépésökért küldöik előtt felelni.

De mit kívántak azok az urak?

Branovaczkij és a szerb valamint román képviselők beadott javaslata szerint semmi egyebet, mint hogy „a megyék, és a hol szükséges kerületeik, járásaik, az azokban létező nemzetiségek többsége szerint kerekítessenek ki, sőt különíttessenek el.”

Képzeltették-e, mikép a nemzetiségi bizottság ezen óhaját teljesíteni, s annak teljesítéséért az országgyűlés előtt felelősséget vállaland?

Hiszen akkor valóságos ábrándozók! És miben különbözik a tizenegyes bizottság szerkezete a Kerkápoly s Horváth Lajosétól?

Amaz a belga alkotmány 23-dik §-át tartotta szem előtt, mely szerint az országban divatozó valamennyi nyelv használata fakultatív marad, és csak az állam s igaz-

ságszolgáltatás irányában viszonyban rendeztetik a törvényhozás által.

Emez hasonló alapelvekből indul ki, de más rend szerint, a menumben csak az egyén s állam között tesz különbséget, — míg a tizenegyes bizottság az egyes polgárokat, községeket, az egyházat, a municipiumokat, az igazságszolgáltatást és törvényhozást illetőleg fokozatosan fejtegeti a nyelvjogokat.

A bizottság e pillanatban — midőn e levelemet írom — szintén ülésez, és a fáradságtól munkásságnál fogva, melyet kifejt, csakhamar megoldandja feladatát, mire a javaslat a törvényhozás elé fog terjesztetni.

A képviselőház mai ülésében folytatlagosan a polgári perrendtartás alapelei tárgyaltattak.

Legelőkelőbb vitát a konsistorialis törvényszékek kérdése idézett elő.

A jogügyi bizottság, ellentétben a miniszteri javaslattal azok eltörlését, ellenben a központi bizottság megtartását javasla, és a többség ma ez utóbbi értelemben határozott.

Az ellenzék vádjai a kiegyenlítés és a Deák-párt ellen.

(A „Választások előtt” című röpiratból.)

IV.

Vagy talán a 67-dik év más törvényei foglalnak jogfeláldozást magokban?

Lássuk a fontosabbakat.

Az 1848 IV. törvényzikk 6. §-a megváltoztatott. Az ellenzéki lapok ezért is megtámadták a kormányt és többséget mindaddig, míg maga az ellenzék egyik vezetője — Várady Gábor — elismerte, hogy az új módosítás az alkotmányosságnak erősebb garantáit rejti magában, mint a 6. §.

A nemzetiségi törvény felfüggesztett. Ez által az institutio, melyet maga annak teremtménye, Kossuth, alkalmatlan, hasznavehetlen intézménynek nevezett, be lön szüntetve, hogy a honvédelmi törvény által egy életképes és hasznavehető institutioval helyettesíttessék.

A nádorságról szóló törvény felfüggesztett. A baloldall ellene volt, s nádorválasztást akart. De e cikk felfüggesztése által is csak egy elavult, a parlamentarizmus rendszerrel összeférhetlen institutio felfüggesztett fel.

Ime, ezek ez irányban a 67-ki törvények intézkedései.

De ezzel még nem értünk végére a Deák-párt ellen szórt alaptalan vádaknak.

A szélső-bal szemére hányván a többségnek a kiegyenlítést, hozzá szokta tenni, mintegy a vád terhelő körülményét, hogy: — „és Sadowa után kötöttö ez egyességet Ausztriával!”

A baloldal is osztja e nézetet. Legalább erre mutat az, hogy Sadowa után ridegebben viselte magát a hatalom iránt, mint előtte, hogy Sadowa után fel akarta függeszteni a közügyek bizottság tárgyalását, míg Sadowa előtt hozzájárult e bizottság kiküldéséhez.

A szélső-bal részéről értem e szemrehányást.

A ki április 14-dikét vallja és elszakadást akar Ausztriától, az Sadowa után bizony aligha egyezkedett volna. A monarchia az örvény szélén állt. Ha 20 év óta valaha, ugy ekkor lett volna alkalma megszabadulni a nemzetnek az osztrák szövetségtől.

A szélső-bal tehát legalább tudja, mit akar. De a baloldal részéről nincs értelme e felkiáltásnak.

Mert vajjon mi volt célja a nemzetnek 66-ban? Forradalom-e, és Ausztria szétrobbantása, vagy becsületes kiegyenlítés?

Az előbbi bajos volna bebizonyítani. Minden tény és körülmény az utóbbi mellett szól.

S ha az Ausztriávali kapocs fenntartása, ha becsületes kiegyenlítés volt az ország célja: ugy a legnagyobb hiba lett volna a kiegyenlítésre vezethető alkudozásokat megszakítani akkor, midőn azok sikerére legnagyobb volt a kilátás.

Mert vajjon mik voltak a sadowai nap s általában a 66-diki háború eredményei?

Először az, hogy a hagyományos bécsi kormányrendszernek megadta a halálos döfést. S miután e rendszer volt hazánk legveszedelmesebb ellensége, megszabadítá Magyarországot ezen ellenségtől.

Másodszor az, hogy kirekeszté Ausztriát Németországból. S miután a monarchiának Németországbani szereplése volt az, a mi közvetve legtöb-

bet ártott hazánk érdekeinek, s leginkább elnyomta Magyarországnak öt megillető befolyását a monarchia ügyeire, megmenté Magyarországot e lidércnyomástól.

Harmadszor az, hogy kiszorítá Ausztriát Olaszországból. S miután az olaszországi birtokok folytonosan tátonog seb valának Ausztria testén, miután még azok is az országban, kik különben már lemondottak a külföldbe helyezett ábrándos bizalomról, ez Achilles-sarkban még mindig egy archimedesi pontot láttak, melyről kedvező pillanatban ki lehet nyergéből emelni a bécsi kormányt; miután, egy szóval, a velencei elégedetlenség minddedd támogatja a pesti elégedetlenséget: a 66 ki háború által a magyar elégedetlenség elveszté addigi szövetségét.

Szóval: a porosz-olasz háború által Magyarország elveszté az egyetlen külföldi szövetséget, melyre még, negatív érdekeinek közösségénél fogva támaszkodhatott; — Ausztria pedig elveszté azon attributumait, melyek a vele való szövetségben kárára voltak Magyarországnak.

Sadowa által a helyzet lényegesen, és pedig a kiegyenlítési politika javára változott meg.

A németországi politika Königrátnál eltemtetett, a bécsi centralizáló irány tökreveretett, Ausztria ez által megszünt ellenségünk lenni.

S midőn ez megszűnt, kénytelen volt Magyarország a szövetséget keresni.

S akkor kellett volna az alkudozást félbeszakítanunk, mikor arra a másik fél hajlandóbb volt, mint valaha?

S ezt a baloldal mondja, mely szinte csak alkudozás után elérhető eredmények után törekedett?

Vagy tán oly czélok után tört, melyek békés egyezkedés után nem voltak elérhetők?

Valóban érdekes volna e kérdésre illetékes helyről feleletet kapni. Mert különben a historia, mely constatirozni fogja, miszerint a Deák-párt csak azt tette, a mit tennie a józan ész s a nemzet érdeke parancsolt, nem fog támaszpontokat lelteni a baloldal igazolására.

De még ennél is sajátosabb, képtelenebb dolog, ha a szélső-bal, talán a baloldal is, mert a „Hon” eljárása lehetlenné teszi e kettőt mindig s mindenben élesen megkülönböztetni egymástól, szemre hányja a Deák-pártnak, hogy ez a kiegyenlítés által Magyarország ellenségeivé teszi a nemzetiségeket, keleti szomszédainkat, hogy nyakunkra hozza Oroszországot!

Ugyanevvel vádolják a kiegyenlítést a bécsi centralisták, kik szerint a 67-ki kiegyenlítés Ausztriára szítja Oroszországot.

Ez első tekintetre abszurdnak látszó állítás azonban érdemes a fejtegetésre.

Mert vajjon mik a 67-ki kiegyenlítés azon eredményei, melyek Oroszországot Ausztriának és Magyarországnak nyakára bízhatják?

En, akárhogy forgatom a dolgot, csak egy eredményt láthatom a 67-dik évnek, mely Oroszországnak nem válik hasznára.

S ez abban áll, hogy a kiegyenlítés megmenté Ausztriát, mely nélküle, újabb bonyodalmakba sodortatva, talán rövid idő alatt felbomlott volna, és hogy Magyarországot visszaadta önmagának.

Megengedem, hogy ez nincs inyére az orosz politikának. A pétervári kabinet, a panszláv eszmén csüggyve, természetesen jobb szemmel nézvé, ha Ausztria, mely oly sok, általa annektálni kívánt szláv elemet rejt magában, felbomlik, s ha Magyarország, mely hasonlólag meglehetősen számban bír oly szláv lakossággal, melyet a császár alattvalói közé szeretne sorolhatni, folytonos provisoriumok által elnyomva, vagy éppen benső harcokba keveredve, nem képes fejlődni, consolidálódni.

Oroszországot Ausztriának s Magyarországnak természetes ellensége, s ennél fogva nem szeretheti, ha Ausztria és Magyarország erősödnek.

Ez áll.

De vajjon az következik-e ebből, hogy tehát Magyarországnak nem kellett volna a kiegyezkedést létrehozni, hogy tehát kár volt az erősödés, az önálló fejlődés mezejére lépnie?

„Miután Oroszországnak nincs inyére, ha Magyarország s benne a magyar nemzet, mely folytonos gátként fekszik a panszláv politika útjában, fejlődik és erősödik, tehát el kell vetnünk minden eszközt, mely hazánkhoz erőt és fejlődést biztosít.” Ime azon gondolatmenet, mely a fentebbi vádat producálja.

Valóban mesés gyávaságra vezet a szélső-bal saját vakmerősége!

Mert e párt eljárása meglepő végülötét nyújtja az elbizakodásnak a gyáva lemondással.

Ugyanez a baloldal jellemvonása is, csakhogy sokkal szelidebb színezettel, mert elbizakodása ugy, mint félénksége, jóval csekélyebb.

E kettő — különböző mértékben — jellemzi az egész ellenzékét.

Ezen alapszik egész politikája.

Attól fél, hogy a 67-ki törvények Magyarországnak Ausztriába olvadására fognak vezetni. Nem gondolja meg, hogy ha a 300 éven át hatalmas és absolut bécsi kormány nem volt képes hazánkat beolvasztani, mely gyöngye volt és mely tespedésbe süllyedt: nem lesz most az önállóságra vergődött, a haladás erőadó útjára lépett Magyarországot képes beolvasztani azon bécsi kormány, mely Magyarországnak épp ugy, mint Ausztriának alkotmányos befolyása alatt áll, s tulajdonképeni végrehajtó hatalommal nem rendelkezik. Az ellenzék elismeri, hogy azon centralizáló irány, mely eddig a „bécsi kormány” neve alatt szerepelt, már haldoklófélben van, sőt nem egyszer szemére hányta a Deák-pártnak, hogy miként tudta Magyarország sorsát Ausztriának, egy „cadaver”-nek sorsához kötni, az ellenzék legyőzhetlenné hiszi a magyar nemzetet, mely 48/9 ben oly fényes tanujelét adta vitázóságának, és mégis jeremiadokba fakad a felett, hogy az a néhány közös miniszter, ki a magyar országgyűlés küldöttségének is felelős, Magyarországot el fogja nyelni! hogy az a cadaver Ausztria meg fogja semmisíteni a legyőzhetlen magyar nemzetet!

A baloldal annyira remeg az országért, hogy azt hiszi, ha a magyar delegatio szöba áll az osztrák delegatióval, már végünk van, s Magyarország már csak provincia! (S vajjon nem ugyanily joggal mondhatná-e Ausztria, hogy ő meg provinciája Magyarországnak?)

Valóban mesés mértéke a félelemnek!

És vajjon miként háritaná el az ellenzék e képzelt veszedelmet, ha az Úr haragja kezébe adná az ország sorsának intézését?

Annyira elbizakodik a nemzet erejében, hogy kész volna meghusítani a szerencsésen létrehozott kiegyenlítést. Azt hiszi, elég erő van a magyar népben, hogy egy újabb provisorium tesztosz csapásait veszély nélkül eltűrhesse, a szélső-bal pedig pláne azt hiszi, hogy képes volna nemcsak Ausztriától elszakadását kivívni, hanem hazája integritását s függetlenségét a centrifugális nemzetiségi elemek s a pétervári panszláv politika ellenében is megvédeni.

A baloldal annyira fél a bécsi kormánytól, hogy kész volna merészen elvetni a kiegyenlítést, s az országot újabb válságoknak kitenni.

A szélső-bal annyira remeg az osztrák centralizáció cadaverétől, hogy elég vakmerő volna a magyar nemzetet élethalál-harcba keverni a keblében lakó nemzetiségekkel s két európai nagyhatalommal.

Mindkettőt annyira viszi félelme, hogy volna bátorságunk hazánkat rendezetlenül elébe vinni azon európai bonyodalmaknak, melyek előbb-utóbb, de mindenesetre rövid idő alatt a Duna mentében kitörésre fognak jutni, s melyekben a legnagyobb veszélyt éppen Magyarországot fenyegeti.

Valóban sajátos, végülöte a félelemnek és vakmerőségnek!

De e pszichologiai jelenség meg nem lep.

A gyakorlati élet számtalan hasonló példát mutat fel. Gyakran látjuk, hogy a félénk, a saját erejében nem bízó, képzelt gyöngeségében remegő ember a veszély perczében csupa félelemből vakmerővé lesz, és gyakran éppen vakmerősége által veszt el önmagát. Mig a higgadt férfi, ki erejét ismerve, azt sem tul nem becsüli, sem felette kétségbe nem esik, nyugodt bátorsággal fog szembe szállni a veszéllyel, melyben már maga a nyugalom megőrzése egyik tényezője a diadalnak.

Ez a Deák párt egyik jellemző vonása.

Az ellenzék ellenben, bármit mond, nem bizik a nemzetben. Félelmében bizalmatlan lesz a nép, majd a többség, majd önmaga, végre az egész világ iránt, mig véghatárára érve a félelemnek, egyszerre átbölik a másik extremumba, s a kétségbeesett vakmerőség látványát nyújtja a világnak.

És az ily vakmerőség megmenthet egyeseket, megmenthet egész országokat a csatatéren, hol gyakran egy ütközet kimenetelétől függ birodalmak sorsa; de mindig veszedelmes a politikában, hol csak az erők pontos ismerete és ügyes, számító felhasználása hozhat diadalt.

S hogy ezen ellenzéki politika, mely a félelem és elbizakodás közt ingadozva csak azon helyes közeputat nem képes feltalálni, mely erők higgadt megfontolása és ügyes felhasználása által egyedül biztosíthatja hazánk jövőjét, hogy azon ellenzéki politika, melyet a bal és szélső-bal, bár különböző mértékben, úz, egyenes veszedelem Ma-

gyarországra s benne a magyar nemzetre nézve: ezt volna módjában belátnia a hazafias ellenzéknek, hacsak egy pillantást vetne a panszláv, vagy egyéb nemzetiségi törekvésekre.

Azt alig fogja valaki még az ellenzékben állíthatni, hogy a panszláv eszme hívei, vagy a magyarországi nemzetiségi rajongók, barátai volna Magyarországnak s a magyar nemzetnek.

És vajjon nem azt látjuk-e, hogy a nemzetiségek tulzói mindent az ellenzékhez sorakoznak?

Hogy többet ne említsék, vajjon azon Wlad Alajos, ki 1867. március 30-án a képviselőházban kijelenté, hogy a delegációk helyett egyenes választási birodalmi parlamentet akar, nem szavaz-e majd mindig az ellenzékkel?

Vajjon azon Román Sándor, ki 1867. decz. 13-án a képviselőházban kimondá, hogy „meggyőződésénél fogva semmi, a dualistikus elvből ki-folyó törvényre szavazatát adni sohasem fogja”, nem ül-e az ellenzék padjain?

S vajjon a bal és szélső-baloldali nem mellette szavazott-e a „Federatiunea” sajtópörügyében?

Vajjon a „Zastava” s más hasonló irányú lapok nem csatlakoztak-e nyíltan az ellenzék politikájához?

S vajjon a bal és szélső-bal organumai nem kacérkodnak-e folyton a kiegyenlítés rovására a szláv elemekkel?

Valóban ideje volna már, hogy az ellenzéknek szeme megnyíljon!

Mert, ha azt látja, hogy a Mileticsek és Dobránszkyak, a Wladok és Románok, a „Zastava”-k és „Zukunft”-ok vele együtt szidják, vádolják a Deák-pártot, s annak művét, a 67-diki kiegyenlítést: vajjon nem tehetné-e magának egyszer azon kérdést, hogy ugyan mi okozhatja a nemzetiségi rajongóknak e csatlakozását a „magyar” ellenzékhez?

Vajjon az-e, hogy e rajongók több szabadelvűséget tesznek fel nemzetiségi tekintetben a baloldaltól, mint a Deák-párttól?

A világért sem.

Az ellenzék egy cseppel sem volna több concessióra hajlandó a nemzetiségek iránt, mint a Deák-párt. Sőt ellenkezőleg. S a Mileticsek és Dobránszkyaknak nem kerülhet-e el figyelmüket az, hogy a Horvátországi kiegyezés kérdésében 1867-ben, a Deák-párt javaslata szabadelvűbb volt a horvátok iránt, mint a baloldali, s hogy a szélső-bal organuma, mikor a Deák-párt e javaslata határozattá vált, avval vádolta az országgyűlést, hogy feláldozta az országnak egy ötöd részét.

A nemzetiségek fanatikusai jól tudják, hogy az ellenzék, ha kormányra kerülne, kevésbé volna liberalis irántuk, mint a Deák-párt.

Honnan tehát bennük azon gyűlölet a Deák-párt s a kiegyenlítés ellen, melyben csak a szélső-baloldali állja ki velük a versenyt?

Vajjon nem gondolkodtak-e felett még soha az ellenzék vezérei?

A nemzetiségek hazafias része, mely a magyar korona integritásának korlátain belül akarja a nemzetiségi kérdést megoldani, kevés kivétellel a többség pártján áll.

Más céljuk van a rajongóknak. Ők, kik egy Délsláviáról és egy Dákoromániáról ábrándoznak természetesen nem nézik jó szemmel Magyarország consolidációját, melyet ők nagy részben nyers anyagnak szeretnének, hogy adandó alkalommal belőle terveiket megvalósítsák. Gyűlölik a Deák-pártot, a kiegyenlítést, s mindenkefelett annak alap-érvét a dualismust, mert benne s egyedül benne van Magyarországnak jövője, s mert, ha ez gyökeret ver, keresztet von számádaikra.

TÁRCSA.

BOLYAI BOLYAI FARKAS

Tragoediái.

III.

(Folytatás.)

Szerző, darabjában a bazaarulás bűne felett szolgáltat igazságot. Ezen eszme körül csoportosulnak össze a tények, melyek a hőst bukásba sodorják. Maga a tárgy tehát nem nyit új világot a néző elé; hasonló bűn helyéget nem egyszer láttuk tragoedia hőskörmökére állva, azonban az mitsem változtat valamely műsorszámban, melynek csak az kell nézünk, hogy az alap, a kiindulási pont alkalmas-e tragícumra? Az eszmék közösek, mint Goethe is mondá. A mű tökélye csak is a helyes felfogás, kidolgozástól függ.

Tagadhatlan azonban, hogy a tragícum tárgya nagyon széles körben terjeszkedvén ki, azok között némelyeknek előnye van a másik felett kidolgozás tekintetében. Nézetünk szerint, a választott legkönnyebben kijelölhetőnek véljük úgy, ha különbséget teszünk a szenvedélyek között, melyek már magokban kárhoztatások, s az emberi gyöngék közé számíthatnak, melyek pedig csak később idézik elő a bűnt. A vérszomjas III. Richard, a féltékeny Othello szenvedélyesen, beteges kedélyvel lépnek a közönség elé, míg Coriolant büszkeségéért, vagy Rómeót szerelmeért csak megjelenésük után később kezdjük féltani. Előbbieknél a meglevő bűns szenvedély fokozatok tovább fejlesztése a főcél, természetes, lélektani indoklás mel-

És találván az országban egy pártot, mely a többség és a kiegyenlítés ellen épp oly szenvedéllyel agitál, mint ők, nem természetes-e, hogy hozzá csatlakoznak?

A szélső bal rájuk nézve eszköz, mert mal-mukra hajtja a vizet. Mert, midőn mindenképpen heziti a kivált alapon hazánk consolidációját, csak azoknak használ, kik reményeiket Magyarország gyöngeségébe helyezik.

A szélső-bal már annyira vitte, hogy töle még ez sem lép meg.

De valóban bámulnunk kell a felett, hogy a baloldal, melynek magyar hazafiságához kétség nem fér, mindeddig nem látta be, hogy a nemzetiségi rajongókat csak azon remény fűzi az ellenzékhez, hogy: „ezen ellenzék lehetetlenné teend Magyarországnak s benne a magyar nemzetnek consolidációját, így nekünk, a Panszlavia, Délslavia és Dákorománia híveinek öntudatlan bár, de természetes, biztos szövetségünk!”

Gondolják meg az ellenzék férfiai, hogy a Mileticsek a Deák-pártban nem a „közös ügy” politikusként, hanem — a magyar hazafiaként gyűlölik, kik hazájuk ügyét diadalra emelték, s aztán, ha van lelkük, ám folytassák ezután is az oppositíót, az ő javukra! (Vége következik.)

A „Kron. Ztg” a királyi földi egyetem törvényhozó illetékességéről.

I.

A brassói lap polemikával kezd. Elmondja a „Pest. Lloyd”-nak, hogy fölösleges azzal rémitgetni a szászokat, miként ők egy maroknyi nép, melylyel könnyen elbánhatik a kormány, ha be nem látta azt, hogy saját érdeke megkívánja Magyarország erősítését, ha csak nem akarnak Dákoromániába jutni, hol rájuk paria szerep várna a moldvai zsidókéhoz hasonló. Ez ijesztés a „Kron. Ztg” szerint nem fog a szászokon. Mielőtt a Dákorománia léteztetné, Bratianon és társain kívül még némelyeknek kellene az eszmét felkarolni; különben is több százezer német él a Dunafejedelemségben, a kik épp oly jól érzik magukat ott, mint a németek Magyarországon, s a románok is különbséget tesznek német és zsidó közt. Az sincs a „Kron. Ztg” nyéré, hogy a „Pest. Ld.” háládtoságra emlékeztette a szászokat, élelénke, szinte, nincs helye a politikai vitában; aztán, az egyetem illetékessége feletti vita nem ássa alá az állam alapjait, mert ezt a szászok sem akarják, de erejüket is felülmúlja.

E tárgyról higgadtan kell értekezni, e szavakkal fordul a „Kron. Ztg” a „Sieb. d. Wblt”-hoz, mely a „P. Ld.”-nak írt feleletében az „ösi szász jogot” a magyar joggal állítja szembe, s oly módon beszél, mintha Francia- és Poroszország közt volna a szóváltás s a kimondott szavaknak készséggel adhatnának nyomtatékot. A „S. d. W.” ciklikirói szerint a király sem tehet semmit is a szász autonómia ellen, mert fenntartására megalkudott, — a magyar parlamentnek sincs beleszó-lása, mert erre vonatkozó jogot nem vett át az „Unio” folytán az erdélyi országgyűléstől; a szászok történelmi politikai egyediségüket fenn fogják tudni tartani most, midőn a vasutak által csak két napi járó föld választja el a 40 millió német-től — a szászok jogait követelik, az arany bulla alapján, nem kell nekik a kegyelem. A vitéz „S. d. W.” felszólalása mellett még csak az lenne hátra, hogy az 1848-ki két követ ismét menjen el Frankfurtba, s próbálja el segítséggül hozni a német diákokat, kik talán most okosabbak lesznek,

lett; egyszerűbb a bonyodalom, kifejlés s az egész mese, míg utóbbiaknál a különös meszszebb kihatós tervek kell készítenie, hogy a szenvedélyt már kezdetben oly túlságba vigye, hol alapja lehessen a tragikai bűnnek, noha még magábanvéve nem az. Épp ezért mindig nehezebb feladatnak tartjuk az oly alapszeme kidolgozását, mely csak kifejlése valamely szenvedélynek, de egyszersmind nem az, miként ez „Pausaniás”-ban van.

A bazaarulás bűn, de nem szenvedély. Ezért, elvontan tekintve, tragícum alapja nem lehet, mert akkor csak legfennebb költői, de nem lehetne egyszersmind erkölcsi igazságot is szolgáltatni. Már pedig ez egyoldalúság mindenestire a mű rovására esnék, még pedig korántsem, mint formahiány, hanem a drámai lélek veszne el a néző elől, hidegen hagyna minden szót, s a tények, habár érdekesek is, meszeszerűeknek tűnnének fel. Mert csak a jellem elevenítheti meg a színpadot, a jellem pedig a szenvedély. A legsúlyosabban büntethető társadalmi bűn, ha nem szenvedély annak motivuma, csak a büntető codexek hatáskörébe tartozik, mely csak anyagilag terjeszkedik ki annak tárgyra, nem pedig egyszersmind alakilag is, azaz: nem tekint bennső, a lélek mélyében gyökerező motívumokra is.

Innen van az, hogy például Schakespeare Coriolánt büszkévé, később gögőssé teszi, hogy a bazaarulás erkölcsi alaphoz induljan ki s lehessen úgy is büntetni. Bolyai pedig szerelmet önt hőse szívébe, hogy minden mozzanata, egy végkifejlés is kellőleg indokolt legyen.

Midőn társadalmi bűn képi a tragícum alapját, nagy óvatosságot igényel a szenvedély megválasztása, nehogy sértse az izlést, vagy éppen a

mint akkoron, midőn Bem vezérlete, s „német legio” cím alatt jöttek volt Erdélybe küzdeni a szászok ellen.

A „Kron. Ztg” így kiált fel: Barátim! legyünk szánok, vizsgáljuk meg a politikai helyzetet és saját állapotunkat. Avagy húsz év alatt mitsem tanultunk volna, csak azt szoktuk meg, hogy oly túlbújt helyhatósági autonómia hivatkozunk, melylyel 1848. márciusa előtt sem bírtunk, s a mely a jogegyenlőség alapján álló közjoggal egybe nem fér. Az ily autonómiát nem bírtuk, nem bírnak, erről beszéljünk.

Az erdélyi országgyűlés 1848 előtt el volt szatnyulva. 1791-ben ugyan némi törvényhozói tevékenységet tüntet fel, de egyebekben a korlátnokság és főkormányzók rendeleti valának irányadók, azon államhivataloké tehát, melyek országgyűlés által választva a Felső- és alsóházak nevében kormányoztak, s mintegy a rendi gyűlést pótolták. E kormányhatóságok ily minőségekben alkottak a köz-igazgatási szabályokat a szász kerületek számára is, például a szabálypontokat, melyek a rendek helyhenhagyását az 1811-ki országgyűlésen nyerték meg. Ezen egész idő alatt a szabályozó rendeletek, a szász kerületekre is kihatottak, s az egyetem magánjogi intézményeket illető statutarius javaslatai csak is anyagul használtattak az udvari decretumok kiadásánál, a gubernium és cancellaria tetszése szerint változtatott azokon s így küldé meg a közhivataloknak és testületeknek ahhoz alkalmazkodás végett.

Némely magánjogi viszonyokban a szász földön is a köztörvények (például a táblai utasítás) valának irányadók, holott épp e téren birt legnagyobb hatályú a szászok külön joga. Büntügyi esetekben az egyetem egészen elvesztette volt hatósági körét, a köztörvények valának érvényesek, melyek javításával (büntetőjog) épp az 1811-ki erdélyi országgyűlés foglalkozott. A szabálypontok is tanúsítják, hogy a szász községek és azok egyeteme oly dolgokban alkothatott helyhatósági szabályokat, melyekről a köztörvények nem rendelkeznek. A statuták korlátját tehát akkor is a törvény képezte, a mit különben már a Trip. prol. 8. tit. és III. tit. 2. kifejez, s a mint ezt a szászok polgári törvénykönyvét 1853. febr. 18-án megerősítő fejedelemi irat (Báthori Istvánról) is e szavakkal: „in quantum iuribus publicis non derogant” hangsúlyozza. E szerint a magyar parlament az erdélyi törvényhozástól, mely nemcsak az országgyűléstől állott — átvette a szász helyhatósági jogok feletti illetékességet, mintán az erdélyi törvényhozás azt köz- és különös törvények, meg rendeletek által gyakorolta. A mennyiben ezt leginkább a fejedelem tette, országgyűlésen kívül, a főállamhivatalok által, bocsátván ki a szászok számára a leguonatos utasításokat, hol az egyetem ajánlatára, hol a nélkül — a parlament annál inkább átvette a kétségbe-vont illetékességet. Ez addigban az abszolút végre-hajtó hatalom kezében volt, mely a rendi országgyűlés mellett fennállott. Most azonban, az 1848-i törvények elfogadása által, a korona mindenhatósága megszűnt, a jog, a kormányzat felelősségénél fogva, a parlamentre szállott át az ország egyesítése után Erdélyt illetően is. Ennélfogva a magyar parlament a teljes jogegyenlőség alapján bírja mindazon jogot, melyet hajdan a rendi gyűlés és fejedelemi törvényhozó hatalom birt, gyakorolt a szász municipiumok felett. Ehez járul még az is, hogy 1848 óta az abszolutismus hatalma s részben az egyetem beleegyezése folytán a köztörvény lépett a külön jog helyébe, például az egész polgári és büntetőjog, a közmegegyezés és egyéb rovat-alok. E részben lehetlen a régre visszatérés.

Hős helyzetével ellenkezésben álljon, sőt a történelmi háttér, a kort jellemző erkölcsök és szokások is figyelembe veendő. Minő neveléses volna például Coriolán, ha azért volna hűtelen hazájához, mert ingerlékeny, s egyesek kicsinyes bosszantásait akarná megboszulni, míg ellenkezőleg a büszkeség s a tragícum csak a túlság által fejlik ki. Pausaniást szerelme sodorja bűnbe. Lehet-e kifogás a költő választása ellen? mondhatná-e valaki, hogy a spártai jellemmel nem egyeztethető ilyes sentimentalismus? Éppen nem. A tragoediában vissza kell tükrözni a kor szellemének, fényt kell vetnünk benne a történelmi és társadalmi háttérre. Spártában a büszkeség azon időben megvetésben részesült; az ki sem fejlődhetett már a nevelésnél fogva sem, míg másfelől a népszerű és közszeretben álló vezér lelkülete semmi egyéb szennypoltot nem tűrt. Ezért a költő választását csak helyesebb tudjuk, s más-ként nem is választhatott volna.

Midőn a spártaiak Pausaniást bizalmukkal tisztelik meg, s teljhatalommal nyújtják át neki a kardot, melylyel vezérleje hadait, lelkében égő tiszta honszerelmmel rohan Xerxes ellen, csatára nyer, s legyőzi az ellent. Dicsőszomjában feledni látszik mindent, még önmagát is. Csak mikor közel érzi magát a persa király leánya, Szelimához, akkor ébred föl heves szerelme, mely már azelőtt jóval fejlődött ki közöttük s hőlye közt. Megismeri a persa vértől, mert kedvese vérének látja benne, szánja a megalázott ellenséges foglyokat, mert mindeniken rokon arcot vél látni, s bedugja füleit a sebesültek jajgatása elől, mintha ott is Szelima szemrehányásait hallaná. És itt kezdődik a bűn, mely a tragoedia alapját képezi. Még

A korigények háttérbe szorítják a statutarius jogot épp azon arányban, a mint az egyenlő jog lépett és kelle lépnie a testületi jog és kiváltság helyébe, hogy a korszerű művelődés és forgalom igényeinek megfelelőhessen.

Ha a király múlt évi megkoronázásakor minden jog és kiváltság fenntartására esküdött — a mint ezt a „Wblt” kiemeli — a király ezáltal épen az abszolutismust leesküdte minden pontjában, s arra tett fogadást, mit az 1790. 12. t. cikk eme szavai jelölnek meg: az állam törvényhozó hatalma mindenben a korona és parlament közt oszlik meg; nem lehet tehát arról is szó, hogy a szász municipiumot illetően az egyetem helyettesítse a parlamentet, mintán a szász municipium a magyar állam területén van és nem azon kívül. Ez nem is lehet másként, ha az állam, különösen a mai állam, lényegét vizsgáljuk.

Ha a király a parlament kikérülésével valamely municipium képviselőivel alkotna törvényt, ezáltal az állam egységét bontaná meg; elbizakodás és esztelenség is lenne épp úgy, mintha például a kéz, vagy a test más része önálló akaratot próbálna érvényesíteni az egész test egységes működésével szemben.

A mi tag-souverainitást sürgető famatikusaink — így szól a „Kron. Ztg” — azt pengetik, hogy helyeinket az államon kívül kell rendeznünk. Hanem a község, kerület, egyetem rendezése magában foglalja annak elhatárolását: ki állampogár, ki választó, képviselő és kezelő, — hogy legyen a község szervezve a maga, hogy a rábízott ügyek végrehajtására, hogyan gyakorolja az állam felügyeleti jogát; végre ki szolgáltatson igazságot, ki ügyeljen fel a közrendre, a forgalomra, pénzügyekre, seregélemezésre sat.; mindezekből rész jut a községeknek, ha csak nem akarják, hogy az állam saját hatóságokat tartson e végre is, a polgári szabadság és a takarékság rovására. E felett a községeknek ugy kell berendezetnie, hogy a polgári jogok élvezetét biztosítsa. Ha mindezeket számon vesszük, azt kérhetjük: a község ügyei e ezek, avagy az államé, minden polgárok hazájáé? Nem ezt illet-e annak meghatározása: ki polgár, ki választó, hogyan szolgáltatassék ki az igazság sat. Ezért oktalanság a helyhatósági szabályalkotás jogát a municipiumok helyettesítői követelni, holott a társadalmi összetartozás, államügyekké avatja fel azt: a municipium s a község törvényhozás útján rendezése a parlamentre tartozik; a felett is a parlamentnek kell határozni: mekkora legyen és mire terjedjen a helyhatósági jogkör. Nincs állam, melyben ez másként lenne; az értelem és tapasztalat előtt más tan az államról és községről meg sem állh. t.

Az abszolutismus a máskép volt, midőn az állam adózást és újoncokat követelt, egyebbel nem törődött, mind azt testületekre, rendekre, területekre bízván; az egyes csak egy jutott joghoz, ha valamelyik testület tagja volt, s az állam sem volt egyéb, mint testületek halmaza. Most azonban jog egyenlőség az állam alapja, a testületek jog saját hatáira szorítottatott, a mint azt a társadalmi és politikai közösség és elválság egyensúlya megkívánja, e két sark közt a gyakorlati ember mindig a középutat keresi. A legvirágzóbb államok jóllétüket a jogok tapintatos általánosítása és észszerű elkülönbözése összeegyeztetésének köszönik. Ezért, a szász egyetemnek is — mint minden más municipiumnak — van joga helyhatósági szabályokat alkotni — de mire terjed ki e jog — arról jövő alkalommal.

Önmaga sem tudja, hogy rosszat tett, inkább negatív, mint pozitív cselekszik, teljesen a szerelem hatalma alatt áll, mely itt, közel van a tetőponthoz. Tudja kötelességét, hogy mit kellene tennie, mint hazafi és hadvezérnek; de másfelől érzi, hogy Szelima szerelmétől le van láncozva, fél, hogy kötelességét nem teljesítheti. Drámai küzdelem lepi meg. Már első megjelenésével világot vet belsőjére s végezet felé közeledik, midőn így szól: „Ah, Szelima! mily jó szívvel levéném én a spártai bilincseket, ha te is levénéd a persaiakat. Ha le tudnád ezeket venni, hatalmasabb istenasszony lennél, mint mikor reám tetted: még egyet lehelnék, mint szabad spártai, a téged áldva halnék meg...” Később mindjárt, még az első felvonás elején izeni Xerxesnek, hogy töle nem kíván egyebet, mint, hogy ismerje el Spárta győzelmét s adja neki leányát, de még hű hazájához s az Artabáz megvesztegető ajánlatait keserű gúnnyal utasítja vissza, míg a persa foglyokat elereszti, az ellenség előtt barátságos indulatot mutat, miáltal fokozatosan bel-lebb ereszkedik a bűnbe. A 2-dik felvonásban örök szerelmet esküszik Szelimának, de egyszersmind Spártától bocsánatot kér. Késedelmeskedik, mint hadvezér elmulasztja teendőit, de még nem szegült nyíltan hazája ellen. Azonban annál már tovább ment, minthogy a visszatérés lehetséges volna az előbbi útra. Önmagától látszik félni, nem ura szenvedélyeinek: „csak egy csöpp kell, hogy elszédüljek s a világ megforduljon velem...” szól, s a kedély erős harcra vív önmagával. A 3. és 4. dik felvonásban már nyíltan hazája ellen szegült, míg az 5-dikben meg van oldva a bonyodalom, utol éri a bűnhődés. (Vége következik.)

Törvényhatósági élet.

M. Váshely, október 17-én, 1868. — Városi képviselőink havonként két rendes gyűlést szokott tartani, ha tagok elegendő, azaz 30 száma összegyűlnek. Már párszor nem lehetett a gyűlést megtartani tagok hiányában, ma hosszú várakozás után 10 órára nagy bajjal összegyűltek a kellő számú egyének. A gyűléseken való meg nem jelenés felülől lefelé közös baj mindenütt. Tudok képviselőt, ki mindent elkövetett, hogy azzá legyen, de azóta alig egy gyűlésen jelent meg. Az igaz, hogy a sok gyűlésezés sok időt vesz el igénybe, de ha tetszik az önkormányzás, csak tessék a gyűlésekre is elmenni, még pedig nemcsak választások alkalmával, vagy pedig midőn valamely ügyet minden áron pártolni vagy elbuktatni akarunk.

A mai ülés főbb tárgyai közül megemlítek egy párt. Két törvény felolvasása után előkerült a katonatiszti szállásfogadás, melyből kitűnt, hogy a kinstárból kapott szállásbért a városi pénztárnak félévben 500 forint kell pótolnia, mely összeg egy félvre is elég, de több éveken át súlyosan terheli a nem igen gazdag város pénztárát.

Többféle vélemény nyílt, miképpen lehetne e bajon segíteni. Némelyek felirat által ajánlották kérelmezni az eddig tett felülfizetések megtérítését, mások inkább csak jövőre akarnának a mostani rendes szállásbérhez arányosított katonatiszti szállásdíj eszközölni a kinstártól, hogy ne kellessék felülfizetni; némelyek szeretnék, hogy a katonatiszt fogadjon magának szállást a mint és a hol tud, nem gondolván meg, hogy ha nem Szent-Mihály vagy György napján érkeznek valamely városba, s egyáltalában szállást nem kapva, vajjon a csillagos ég fogadja-e be, vagy a városbába, mely pedig nálunk, a hivatalnokok befogadására is alig elegendő. — Megállapodás lett: kérsenek fel a város országgyűlési követét, hogy a több városi követekkel egyetértve, igyekezzenek ez ügyben is általános országos intézkedést eszközölni. Egyszerűsödött az illető városi tanácsos úr is figyelmeztetve lön, hogy ezután ne önfeljel, hanem a képviselő által kinevezett szállásolási állandó bizottsággal egyetértve fogadjon tisztai szállásokat, hogy így a némelyek által nitalán gyanított, vagy gyanúsított részrehajlásnak még csak árnyéka is kilegyen kerülve.

Városunknak sok szép erdeje van, s ez egyik főbb jövedelemforrása. Az erdővizsgáló bizottság az időre 800 fl levágatását s elárulását ajánlotta, helyesen indokolván a szokottnál valamivel nagyobb mennyiségű vágatást egyfelől azzal, hogy az elvállalt takarékpénztári 50 részvény kifizetésére az eladandó fa árából jövedelmet ajánlotta fel a képviselő, — másfelől azzal, hogy a város lakói is ez úton valamennyire segítve legyen a mutatkozó faszűkség idején.

Nem csoda, ha a polgárok nagy része aggodva tekint a tél elébe, mert jelenben a piacról egy fl fát 18—20 forintnál olcsóbban nem igen lehet bevasárolni. — A drágaságot okozzák ugyan a szeszyárak, és gőzmalom tulajdonosai is; de nem is annyira a fa drága, mint a fuvarosok. A mult ősszel fölemelkedett a szállítás díja, a környékben akkor uralkodott marhavész miatt; most Isten kegyelméből a vész még eddig megkímélte vidékünket, de a szállítási díj azért maradt a tavalyi. Én azt hiszem, hogy ha egy vállalkozó társulat faraktárt álltana, nagyban segítene e bajon, és biztos jövedelemre számíthatna.

Nem kevés időt vett igénybe a városi pénztárnok által biztosítékul lekötendő fekvőségek elvagy nem fogadása. Ez úgy már többször elkecseregetett vitát idézett elő, mivel némelyek talán túlszigorúak is a bírálatban, mások pedig nagyon is táglelki ösmerettel készek a felajánlott fekvőségeket kétszeresen árban is elfogadni. Az igaz, hogy a legfőbb biztosíték az illető kezelő becsületessége, és a szoros ellenőrködés, de az is igaz, hogy a képviselők felelősek, s ha a lekötött rétet elmosza a Maros, jót állanak-e azok, kik most megtekintés nélkül elfogadták.

Ülés végén megpendítette egyik képviselő, hogy más városok példájára Maros-Váshely is szerezhetne magának valami jövedelmet a kormak megadóztatásából, ha például az áruló helye két osztályozva, azok havonként egy pár forintot fizetnének; de ezen tárgynál már megszokadt a képviselők békeütrése, egy óra levén megéheztek s haza siettek. Hiában, mert sokan vagyunk, kik vagy magunk árulunk, vagy árultatunk; azt pedig csak nem kívánhatja a mostnani drága világban senki, hogy a magunk érdekét alá rendeljük a város érdekének! E tárgyról még beszélünk majd máskor, ha napirendre kerül.

A magyar mérnök-egyesület.

X.

A fenn czimzett egyesület szakközlönyének folyó év első felére ígért 3-ik — május-juniusi — füzetét nem előbb mint múlt hó közepén veték a részvényes előfizetők, legalább mi érdélyiek. Tehát majd egy negyed évvel később a rendes határidőnél. Bizony későn! s jóllehet tudjuk, hogy az eféle tudományos folyóiratok érdeke nincsen bizonyos naphoz, órához kötve, mégis jó volna, ha a szerkesztő-bizottság nagyobb erélyt

fejtene ki a folyóirat összeállítására, kiadása körül, s a lap pontos megjelenése iránt minden újabb füzetben ismételt ígéreteit beváltani igyekeznék; mert ha a késedelmezés a megkezdett arányban halad, megérjük, hogy az 1868-ik év utolsó füzetét, majd csak 1869 őszén fogjuk megkapni!

A szöveg és külön rajzmelléletek tekintetében megelőzőinél soványabb jelen füzet tartalmát következő cikkek képezik:

I. Eredeti értekezések.

15) „A ferde síkban mért hosszának a vízszintesre áttételéről“ három ábrával, Kruspér Istvántól. A szerkesztő itt közölt értekezésének becséből mit sem von le azon körülmény, hogy az már a német mérnök-egyesület 1857-dik évi közlönyében megjelent volt. Most a magyar mérnöki közönség veszi azt, a szerző ismert szabatos és világos előadásában, mely a szövegbe nyomott ábrák segítségével előbb a vízszintes síkra való áttétel elméletét és egyenleteit, azután magának a műszerek szerkezetét, használatát, végre a szükséges számítás kényelmesebbé tételére egy kész táblázatot ad.

16) Noy Béla Ybl Miklós úr szíveskedéséből (a mint mondja) a Margit-szigeti óriás szabású valóban világerdekű építkezések technikai ismertetését kezdi meg. E rövid közlemény — melyhez az egész szigetnek térrajza, s rajta az Ybl genialis onja által tervezett település képe van mellékelve — azon programot ismerteti, mely a tervezésnél irányadó volt, s melyből a legegyszerűbb módon ismerkedhetünk meg a tervezésnél számításba vett technikai viszonyokkal. Közül a lap jövő füzetére a tervezet és egyes részletek kivételi kidjának magyarázatát, a szerkesztő pedig a margitszigeti építkezések részletes alaptervét, egy a sziget panorámáját ábrázoló karimarázzal együtt ígéri. Érdekel várjuk mindkettőt, vajha ne maradna ez is csak papírra nyomott ígéretnek, mint e folyóirat tavalyi legelső füzetének végén megígért szövege a főtli egyháznak a még hátra levő részlet-rajzokkal együtt, ugyancsak Ybl úr szíveskedéséből!

17) Harmadik s ezúttal utolsó értekezés: „A folyók és esatornák emésztésének helyes kipuhításáról“, három ábrával, Schwartz Mátyástól.

II. Ismertetések.

1) A kiterőknél a váltósin hegyének menő vasúti vonatok biztosítása, Sonné építészeti tanácsostól. 2) Három penny-s vasúttrendszer. 3) Egrot gőzkonyhája. 4) Mészteglák koksz, vagy kőszénhamuból.

III. Törvények, rendeletek és okmányok.

1) A vallás- és közokt. m. kir. miniszternek a József-műegyetemi szigorlatok és oklevelek tárgyában kibocsátott rendelete. 2) A közmunka- és közl. m. kir. miniszternek az ország közlekedési eszközeinek állapotáról stb. ő Felségéhez intézett felterjesztése.

IV. Vegyesek.

1) Ártus tanár vakolat készítménye. 2) Üvegmoz. 3) Gärtner új rajzfűstéke. 4) Munkások Londonban. 5) Jackson légszesz kályhája. 6) „Beküldetett.“ 7) Azon gőzkazánok jegyzéke, melyeknek használata az 1868. év első felében a m. kir. közmunka- és közlekedési miniszterium által — előleges vizsgálat után — megengedtetett.

V. Az egyesület tárgyalásai.

1) Kivonat a f. é. ápril 25-én, május 3-án és május 21-én tartott választmányi ülések jegyzőkönyveiből. 2) A vízépít. és földmér. szakosztályok ápril hó 14-én, valamint a gépészeti szakosztály május 19-én tartott ülésai jegyzőkönyveinek kivonata.

VI. Műszótári rovat.

Ezúttal újra Székely János m. kir. főmérnök úrtól veszünk négy sürtin nyomott lapon vízépítészeti műszavakat. Valóban nagy köszönettel tartozunk, hogy gyakorlati ismereteinek gazdag tárházából, számos teendői és hivatalos elfoglaltságai mellett, az e részben bizony nem nagy bőségben úszó fiatalabb nemzedék számára is juttat koronként felhasználható anyagot.

VII. A füzet külborítékját végre tizenhat külföldi technikai folyóiratnak gazdag tartalomjegyzéke foglalja el.

És most várjuk és kérjük mielőbb a következő füzetet!

M.-Váshelyt, okt. 15-én.

H. S. mérnök.

NAPI HIREK.

== Marosszékről írják nekünk, hogy ottani hazafias körökben meglehetősen nagy érzést keltett, hogy a legmagasabb udvar számára székely dajkát keresnek, és hogy már ekkor is jelentkeztek Maros-Váshelyt és környékéről, kik közül egyik vagy másik valószínűleg a legmagasabb kegyelmet megnyerni képes leendő. Ha bebizonyul, valóban újabb jele leendő az azon magasztos rokonszenynek és vízönti hódolatot gerjesztő szeretetnek, melyly imádkozt királynéknak hű magyar népe iránt viseltetik.

== A kolozsvári kir. jövedéki törvény-székhez ülnököknek Szentiványi Gyula és Dobokai F. nevezetett ki.

== A déva-hunyad-nyedi izraelita vá-

lasztókerület a congressusra leendő választások alkalmából f. hó 14-dikén tartá első tanácskozását, mely alkalommal jelenlevő főispán, mgos Barcsai László úrnak meglehetősen köszönte meg dr. Halász Henrik a részvételt, melyet jelen ügy iránt tanúsított. Mire ő mgla éljenek közt választott. — Ez ünnepélyességek után elnök- és jegyző-választásra került a sor, elnöknek dr. Halász Henrik, jegyzőnek Weisz Adolf választatván meg. Végre kiküldettek az összeírási-bizottságok Dévára, Alvinczre és Enyedre.

== A n.-sz. e. b. n. államgymnasium ügye — írja az „E. L.“ — megfordult annak idején a sajátban s pedig nem eredménytelenül; most hasonló siker reményében irt felszólalás történik az ottani jogakademia iránt, melyet Bach emelt volt az absolutismus virágzó korában. Nemcsak az az anomalia forog itt fenn, hogy a régi tantárgyak megmaradtak s hiven előadják az ifjúságnak a „Deutsches Recht“ et, „Deutsche Rechtsgeschichte“-t, míg a magyar le van szorítva a kathedrálról; magától érthető ez azon másik körülmény folytán, hogy a tanárok még mind azok, kik nem érdem, hanem „Gutgesint“-ség folytán jutottak annak idején polcraikra, úgy, hogy e tanoda most utolsó fészke a bukott systema buhugó madarainak, kik, persze, igyekeznek elveiket az ifjúságba hiven át-csepegtetni. — A kormány figyelmét, mint máshol, itt is bizonynyal: em hiába hívják fel.

== Háromszékről, Szemerjáról, írják nekünk: F. hó 13-kán d. u. 1 órakor harangjaink tűzvést hirdettek. Egy csőr meggyult, honnan feltarthatlanul terjedt tovább, úgy, hogy pár perc alatt falvánk egyharmada lángban volt. Ház, csűr, pajta és istálló, mintegy 60 épület, abban és a körül ez évi minden takarmány, élelemszer egyszerre lett a tűz martaléka. Mintha a sors és körülmény is e szerencsétlen falu ellen támadott volna: a szél dühöngött, közel városunkban Sepsz-szt-Györgyön országos vásár; szokás szerint a nép nagyszámban ott volt, s mikor hazajött, sok évi fadaralma s keresménye tüzesedett tűzkelet szemlélt. A kárt mintegy 10—12 ezerre tehetni. Nem tehetem, hogy köszönetet ne szavazzak népünk nevében, azon résztvevő emberbarátoknak, kik környékünkön kész szívvel siettek a vész helyére. Azoknak köszönhetni, hogy a romlás és kár sokkal nagyobb nem lett: említést érdemelnek — kiemelem alkirálybírákat, mgos Sz. G. urat, erélyes föllépéséért, a Sepsz-Szt-Györgyön állomásozó menőlovas katonaságot s annak derék századosát, s a kilyéni, székelyi, székelyi lakosokat, kik jól szerelt vízfeleszkékkel gátolták a romlást. A kegyér s közelgő tél hidege ellen tűzhely nélkül maradtak könnyű részvétre szólnak minden érző szívvel.

== A kolozsvári jótékony nőegylet által a folyó évben rendezendő tárlat és sorsjáték megnyitása november 8-dik napjára volt téve és a szerent hirdette, azonban az erdélyi gazdasági egylet november első napjától kezdődőleg tárlatot fog rendezni éppen azon helyiségben; ezért a nőegylet tárlatának megnyitását november 29. napjára tette át a rendező bizottság. Tisztelettel kéri fel tehát azon tisztelt pártolókat, kik becses küldeményeikkel a nőegylet megtisztelni szándékoznak, hogy a tárlatba szánt küldeményeiket november 29. napjától kezdődőleg a megnyitás napjáig a rendező bizottsághoz beküldeni méltóztatassanak. Kolozsvárt, okt. 22-kén, 1868. Gr. Béldi Ferenczné, a bizottság elnöke. Kovács Antal, titkár.

== Mint a „L.“-nak távirják, pesti török főkonzullá Ali Nazamy bey, eddigi bécsi ügyvivő nevezetett ki. — Ugyancsak belgrádi sürgöny szerint a Karagyorgyevich ügyben újból felvett tárgyalások igen terhelőleg ütnék ki a hercegre; egyik vizsgálat alatt levő azt vallotta, hogy Karagyorgyevich öt két ízben szólalt fel részvétre a gyilkosságban s ugy nyilatkozott, hogy „véres trónon is lehet ülni.“ Ezt más tanúk is megerősítik. Valóban borzalmas setét lelkűség.

== Közbejött betegségek miatt a „házi zenekör“ októberi zenelőadása november 1-én fog megtartatni, mely elnapolás által a próbák megtarthatása érdekében a szokásos négy heti közüő ismét rendezve leendő.

== A helybeli dalkör f. hó 27-én színi előadással egybekötött műkedvelő-hangversenyt rendez. A műsorozatot később részletesen közöljük. Addig is megemlítjük, hogy ez alkalommal előadotnak Mosonyi „Szentelt hantok“ és Lachner „Harcos imája“ című gyönyörű kardalok, melyek közlebről a debreczeni országos dalárünnepélyen, az oda összeresereglett dalegyletek által együttesen előadva rendkívüli tetszés- és elismerésben részesültek. Ugyanez alkalommal fogjuk meghallani ama remek kardalt is, melylyel dalkörünk Debreczenben diadalmasan versenyzett, s a díjosztó jury egyhangú dicsőretét és a sok ezernyi hallgatóság elismerését vívta ki. E hangversenyben a cs. kir. zenekar is közreműködik, s mint értesülünk, e célból két jeles koncertdarabot tanult be. Ajánljuk az érdekes műkedvelő-előadást városunk derék polgárainak figyelmébe, s hisszük, hogy méltó partfogásba veendő, annál inkább, mivel ezáltal nagyot lendíthet ifjú dalkörünk anyagi állapotán, tanúsítván egyúttal azt is, hogy istápolja és felkarolja azt, mi támogatásra méltó.

— Pestről írják nekünk: Az idő megváltozott, — a verőfényes szép napok elköltöztek, és „Bem apó“, ki az oroszok golyózáporától sem riadt vissza, a budai szinkörben kénytelen volt megretírálni... az eső elől. No de valamint ott a Királybágon túl annyiszor, úgy itt is a szó szoros értelmében hódított eddig; a közönséget tömegesen vonzotta a szinkörbe, mert 46 előadás alatt megnézte körülbelül 51,000 ember, és jövedelmezett a népszínháznak brutto mintegy 50,000 frtot. Tegnapielőtt volt az utolsó előadás. Telen át pihenni fog, hogy tavaszra megújult erővel kezdhessen ismét hódításaihoz. Azonban a bekövetkezett esős időnek nemcsak „Bem apó“-ra hanem reám is van befolyása, a mennyiben azon kellemtelen helyzetbe sodortattam általa, hogy most már egy nappal előbb kell írnom leveleimet, különben meglehet, ha nem is mind, egy-kettő közülük post festa érkeznek ön kezébe a megromlott utak s az ezáltal még lassabbá vált postajárás miatt. — Várad kolozsvári vasút jön el a te országod!

— A pesti ősi lóversenyesek 2-ik napja következő eredményeket mutatott fel: Első volt a kísérleti verseny 2 éves csikók számára. Futott 12 ló. Első volt a ezélnál ifj. b. Wenckheim Béla „Fürst Lord“ ja. Második gr. Szapary Iván „Hydrá“-ja. Harmadik Stockau Ottó gr. „Freia“-ja. — A 2-dik versenyt képező Ritter-díjra 4 ló futott. Első Liechtenstein János herceg „Manfréd“-je. Második gr. Zamoiski István „Signal“-ja. — Az eladó versenyben nyertes gr. Hunyady József „Rubicon“-ja, melyet megvett gr. Sztáray János. A mai nap legérdekeseb versenyét a gátversenyek képezték. Az első, a kladrubi nagy akadály-versenyben 6 ló futott. 4 elbukott, részint a kőfal, részint a vízakóról. De szerencsére semmi nagyobb baj nem történt. Nyertes gr. Nádasdy Ferenc „Palkó“ nevű lova. Második Thurn-Taxis Egon herceg „Sam“-ja. — Az utolsó, vagy a kis akadály-versenyben 3 ló vett részt. Nyertes Eszterházy Alajos hg „Bisbille“-je. Az esős idő miatt csak gyér közönség vett részt ezen minden tekintetben kielégítő, érdekes versenyekben. Király ő Felsége is szerencsétlenül megjelensével a versenyt; ugyancsak királyné ő Felsége is, ki a második verseny kezdete előtt érkezvén, a lovar-egyesület bizottmányi tagjai által — élőkön b. Wenckheim Béla és gr. Andrassy Gyulával — fogadtatott, a közönség hangos éljenzései közt. ő Felsége érdekelttségének azáltal is jelet adta, hogy kocsijából kilépve, magyar nyelven így szól: „Kissé későn jöttem.“

— Kivonat a Kolozsvár sz. kir. városában 1868-ki szept. 18-kán megújult keleti marhavész következményeiről, azon évi október 22-dike estéig bezárólag: Járványos 21 udvaron s 2 mező-részen megbetegült 120 darab. Ezekből meggyógyult 24 drb, elhullott 66 darab, lebunkóztatott 3, van beteg 27. A járványlepte marhalétszámból van még gyanus 41. A vesztéglési időt kiállott gyanusokból fölmentett 5 db. Kolozsvárt, október 22. 1868. Filep Samu, id. polgármester.

Nemzeti színház.

Október 20-kán: „Szép Galathea.“ A kaczer és szeazélyes Galathea naiv szerelmeskedéseit Szilágyiné sok ügyességgel játszta s hangját teljesen élvezték. A közönség több versen megtapsolta. Szilágyi kiváló ügyes Midás volt, s mind játéka, mind pedig a maszkirozásban megtartotta a kellő mérséklet. Darai Karolina (Ganiméd) kellemes hangja az előadás egyöntettségére sok részben befolyt s játékában is elég ügyességet fejtett ki, azonban Szabó Pepit e szerepben nem feleltette. Ezt megelőzte: „Egy szó a miniszterhez“, mely vígjáték sikerében a főderem Kovács Gyulát illeti, a ki szerejében a nagy úri méltóságot és humort hiven tükrözé vissza.

Október 21-kén: „Lowoodi árva.“ Szépné a czimszerepben ma először lépett fel e saison alatt. A viszontlátalkozás jó benyomást tett közönségünkre. A közkedvességtől művésznő, kit a közönség zajos tapsal és számos virágfúttal fogadott, Birchpfeiffer Charlottának e költészetteljes drámájában, mint Eyre Jane tündette fel tehetségeit. A mű maga ugyan lazán van összealkotva a regényből, de Jane, az önmagával s a külvizonyokkal folytonos és fokozatos küzdelmében kerekén kidolgozott alak, s noha inkább regényes, mint drámai, hatása ellenállhatlan. Épen azért, mert körülte összpontosul minden tény, és mert két szenvedély: szeretet és gyűlölet kinyomatában van a mozgó erő, melyeknél a fokozatosság kifejezésében felele sok van a művésznőre bízva, a jellem hű megelovénítése nem kis nehézséggel jár. Szépné ezeket leküzdvé, meggyőzött arról, hogy a „Lowoodi árva“ nemcsak tanulmánytárgyává tette, hanem azt helyesen fogta fel s élelőn tudta megalkotni a hősi jellemet. Játéka átgondolt s bennsőséggel volt párosulva. Ez egyáltalában jellemzi Szépnét. Innen van az, hogy még jelentéktlenebb szerepekben is helyzetét fontossá tudja tenni, s egy szava sem rőptül el nyomtalan. Több kiválólag sikerült jelenete volt, melyeket a közörség zajosn megtapsolt. Csak párt említnék meg, például: midőn Rochester lordot a tűzből kimentette; s midőn Clarendon lady sarna szalagját megkötötte; amott a félelem és szerelem drámai küzdelmét, — itt a nemes büszkeséggel párosult leereszkedést mesterien fejezte

ki, arezjátékával ép úgy, mint szavaltával. Kovács Gyula a nyers Rochester lordot kifogástalanul személyesíté.

Oktober 22-én: „Dajka” és „Férj az ajtó előtt,” mindkét operett kiváló sikerrel adott. Sajnáljuk, hogy nem volt nagyobb közönség ez estnek, mindenesetre egyike volt a legélvezetesebbeknek.

KÜLFÖLD.

Madridból írják f. hó 14-ről: A jövődéli kormány kérdése még mindig nincs megjelölve; az emberek folyton kérdik egymást: mielőrt kormány lesz, ki a trónjelölt; de senki sem tud rá felelni. Eddig csak a republikánok alakultak meg; de ezeknek nincs nagy reményük s nem is igen lelkesülnek. Utolsó manifestációjuk a közönség részéről nem talált igen kedvező fogadtatásra. Orense ez okból vissza akar vonulni a nyilvános életből, s ha már a vezér mond le a reményről, mit tartunk akkor a legénységéről. Azonban a royalisták sincsenek eddig szervezve, s így még nem kezdődött meg a tusa a köztársaságbeliek és monarchisták között. Prim szolt ugyan a „Gaulois”-hoz intézett levelében arról, hogy „alkotmányos

monarchiát” kíván felállítani, de eddig még nem talált trónjelölthez. Kétséget sem szenved, hogy valamennyi új miniszter s a junta összes tagjai ily kormányformát akarnak létesíteni, de eddig még egyikük sem volt szerencsésebb egy trónjelölt felállításában, már pedig monarchia nélkül bajos monarchiát alapítani.

Madridból az új helyzet iránt buzgó egyének által irt levelek azt állítják, hogy a fővárosban minden perezhben torlaszok emelését várják. Fegyverben nem lesz hiány, mivel a nép közt kiosztott 45,000 puskából csak 7—8000-et lehetett pénzért visszaszerezni. A felállított demokrata club által vesztő s elégtelenség tűzhelye. Orense azon ember, ki az 1854-ki forradalom után augusztusban egy oly köztársasági mozgalom élén állott mely csak a kormány szilárdasága által, az újonnszervezett nemzetiség segélyével nyomott el. Ő ugyan már igen öreg; de vannak más fiatalabb s veszélyesebb egyének is. Riverót nem lehet ezek közé számítani. Ő az elméletek s nem a gyakorlat embere. Ezenkívül ő támogatja az új kormányt, melyben társával is volt megkínálva.

Mint Saragossából 16-ról jelentik, a Madridból oda elutazott Serrano s Topete roppant lelkesülést közltek be Saragossába. Az összes szabadelvű pártok fraternizáltak. Serrano és Topete hazafias beszédek tartottak. Martos demokrata a

lelküimereti szabadság s a személyi jogok mellett beszélt. Egyhangulag ezt kiáltották: „Le a Bourbonokkal! éljenek Serrano, Prim, Topete, Olozaga s Rivero.”

A madridi junta a következő proclamatiót tette közzé: Tekintetbevéve különféle felhozott okokat, nevezetesen, hogy a népszavazás alkalmával valamely idegen nyomás juthatna érvényre, azt indítványozza a junta: jelentse ki az ideiglenes kormány, hogy a codixi program érdekében csupán a constitució határozatát a jövődéli kormányforma felett.

A „La Presse”, Primnek a „Gaulois”-hoz intézett levelét tárgyalván, ezt mondja:

„Mindazon szerepek közül, melyeket a történelem a katonai forradalmak főnökeinek becságya elé jelölt ki, Prim nyilvánvalóan Monarchia szerepét választja. Az alkotmányozó cortes-gyűlésnek hibetölég legelőször is köztársaság vagy monarchia közt kellend választania. A személyi kérdések csak ezután fogják jönni. Mindazáltal okaink vannak binni, hogy a progressisták s az union liberal tagjai által tartatott jelölt még mindig a portugali Don Fernando.”

A Las Novedades szerint a spanyol zsidók a kormányhoz petíciót szándékoznak intézni, melyben felbatalmazást kérnek, hogy régi hazájukba visszatérhessenek; a fennidezett lap hozzáteszi: „Leg-

kevésbé sem kételkedünk, hogy minden megszorítás nélkül a zsidók kérelme teljesített fog. Hadd imádják a zsidók egész szabadsággal Ábrahám és Jákob istenét, ugyanazon Istent imádjuk mi is.

Páris, okt. 19. A mai „Gaulois” írja: Prim a „Gaulois” levelezőjével szemben kijelenté, hogy sohasem gondolt arra, hogy a spanyol koronát magához ragadja, sőt azt visszautasítaná, ha megkínálnának vele. Egy madridi levél arról értesít, hogy a portugali király és Montpensier hg volna a két jelölt a spanyol trónra. A spanyol kormány programjának megjelenése azon divergenciák miatt halasztatott el, melyek a vallásszabadság elvének kihirdetésére vonatkoztak léteznék.

Mazzini József manifestumot intézett a szlávokhoz. Azt tanácsolja, használják fel a panszlavismust arra, hogy a szlávok szövetségét eszközöljék. Kikel Langievicz és a longyelek ellen, kik szolgálatot vállaltak Törökországban, s azt mondja nekik, hogy ne harcoljanak a muzulmán fanatizmus mellett és a keleti keresztény népek ellen. Ezen manifestum muszka, lengyel, cseh és szerb nyelvekre fordított, és 20,000 példányban terjesztetett el a szlávok között.

Erdélyi földteh. kötv. oct. 22-kén: 70. 50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

710 sz. 1868.

(355)

(3—3)

Pályázat.

A V.-Hunyadi m. k. vasgyári kerületben, és pedig Govasdián utolsó posta Déva, Sebeshely utolsó posta Szászváros, és Kudsirt utolsó posta Sibot, Erdélyben három világi tanítói állomás 400 frt. évi fizetéssel, semilyen nyugdíjazás, és lakási követeléssel, és három havi felmondással betöltendő.

A pályázóktól megkívánatik, hogy a társépítárba adózók minden vallásu gyermekeik, az eddigi tantárgyban oktattassanak, a vallásan az illető lelkészre bízatik.

Folyamodványok jó sikerrel végzett neveléstani bizonyítvány, a három honi nyelv, szó és írásbeli ismerete és eddigi szolgálat kimutatásával, továbbá azon megjelöléssel, hogy a folyamodó melyiket kívánja a három állomás közül, az alólírt m. kir. vasgyári hivatal-mint társépítári gondnokhoz folyó év november végéig benyújtandók.

Govasdián, october 6-án 1868.

710.—1868.

(356)

(3—3)

Pályázat.

Govasdián utolsó posta Déva, és Kudsirt utolsó posta Sibot, két szülész-női állomás 100 f. évi fizetéssel, három havi felmondással betöltendő, azon kötelezővel, a társépítárba adózók nőiket fizetés nélkül szolgálni.

Folyamodványok jó sikerrel végzett szülészeti bizonyítvánnyal, a három honi nyelv kivált az oláh nyelv szóbeli ismerete, és eddigi szolgálat kimutatásával, végre melyik a két állomás közt kívánatna, november végéig az alólírt kir. hivatal, mint társépítári gondnokhoz benyújtandók.

Govasdián, october 6. 1868.

NEM HIVATALOS

(364)

24/10

(1—12)

CSAK JÓ SÖR VALÓDI ÉLET-ITAL!!!

a szárazföld legjelesebb és legmegpróbáltabb söréi.

!!!Palaczk-sör!!!

ajánlja

SPRINGER M. bécsi központi fő-sör-raktára,
Leopoldstadt, Praterstrasse 42 sz. a u. m.

Kleinschwechati kiviteli ászok-sör palaczk száma	15 kr.
„ márcziusi-sör	17 „
St.-Marx extra márcziusi-sör	15 „
Pilseni salon-bak-sör	20 „
Liesingi sziklapincei kettős ászok-sör	15 „
Jeles dajka-sör	15 „
és angol porter-sör	1 frt.

s bátorodik fennebbi központi raktár még azon biztosítást is hozzátenni, hogy említett sörnek mint a legvalószínűbb, legjobb ízűek s az egészségre legjótékonyabban hatók ismeretesek az egész Continensen, s ezért mindenkinek jogosan ajánlhatók.

A pénz beküldése, vagy utánvét mellett 24—48 palaczkos ládák minden-horá leggyorsabban szétküldetnek.

Minden palaczkért 10 kr. betétel, a mely az üres palaczkok beküldésekor azonnal visszaadatik, vagy a megrendelés megújításakor leszámítatik.

(351)

(2—3)

TRANSSYLVANIA által. kölcsönös biztosító társaság.

Van szerencsénk köz tudomásra hozni, hogy Kolozsvár és környékére nézve **HALLER SÁNDOR** urat és melléje **HÖHN LIPOT** urat ügy-nökünknek kineveztük és őket egyelőre fölhatalmaztuk, alapítási tőkénk szám-mára aláírásokat és az ezekért begyűlt pénzüsségeket is elfogadni.

Aláírási föltételek:

1. Az aláírásnál az aláírt összeg tíz százaléka teendő le; további husz százaléka az aláírt napjától számítandó egy hó letelte alatt fizetendő. További fizetések az igazgató tanács fölszólítására 10%-os havi részletekben eszközlendők.
2. Az első 10% lefizetésénél az aláírt részére ideiglenes nyugta szolgálati ki annyi részvényjegyre, a hányra aláírt volt; a következő 20% lefizetésénél maguk a fizetés elismerésével ellátott részvényjegyek adatnak. Későbbi utánfizetések külön nyugtatványoztatnak.
3. Ha a követelt utánfizetés elmulasztatik, akkor az aláírt a már lefizetett összegeket elveszíti és a kölcsönös kötelezettség megszűnik. Az igazgatóságnak szabadságában áll, illyes részvényjegyek helyett újakat bocsátani ki.
4. Az alapítási tőke részvényjegyei az aláírt nevére szólnak és azok a „Transsylvania” biztosítóbakkal szemben elsőbbségi kötelezetvények jogával bírnak. A rájuk lefizetett összegek különösen tekintendők. Ezen kölcsön 6%-kal kamatosított és ezen kívül az intézet évenkénti összes tiszta nyereséményéből 15% külön választatik, mely 15% az alapítási tőke részvényjegyeire osztaléknál osztatik szét.
5. Az intézet teljes működésének megkezdése az igazgató tanács tagjai kezei az alapítási tőkére, befizetett összegek biztonsága és mirefordítása iránt.
6. Az intézet megnyitása után az alapítási tőke iránt elvállalt minden kötelezettség teljesítéséről az egész egyet áll jót.
7. Az alapítási tőke visszafizetése bizonyos számú részvényjegyeknek évenkénti kisorsolása útján történik. A kisorsolások közvetlenül a rendes közgyűlések után történnek és a kihuzott részvényjegyek azonnal beváltak.
8. A kisorsolás napjától kezdve a kihuzott részvényjegyekre nézve egy a kamatosításhoz mint a nyereséményréshez való jog is megszűnik.

Aláírási nyilatkozatokhoz való úrlapok, a vállalat tervrajza, ugyszintén annak helybenhagyott alapszabályai is a **vezérigazgatóságnál Nagy-Szebenben** és a fentnevezett ügy-nökünkknél kaphatók.

Nagy Szeben, 1888 octoberhó 15-kén.

A „Transsylvania” ált. kölcsönös biztosítóbank vezérigazgatósága.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Iskolák - Bel-farkasutca 74-án

(365)

(1—1)

Figyelmeztetés

minden korbellek, de leginkább az öreg korban élőkhez.

Alulírottak az orvostéri hoszasb buvárkodás után sikerülve, olyan biztosan ható gyógyszert feltalálni, mely a tüdőguta, tüdőhurut, mellhőrgés, mellégés és ragacos flegma fel nem köthetése esetében, különösen azonban az öregek-nél, kik leginkább tavasszal és ősszel szoktak kitéve lenni a tüdőguta, tüdőszél-hűdésnek (Schleimschlag) sikerrel használható, s a hectikai hajlamot is eltávolítja.

Bátorkodom a n. é. közönséget erre figyelmeztetni, hogy az említett gyógyszer könnyebb használat végett pillula (labdac) alakban készítem, melyből 100 db. tüvegben, saját pecséttemmel lepecsételve s használati utasítással ellátva, nálam **Debreczenben**, ugyancsak itt helyben **Telegi K. Lajos** könyvkereskedésében és **dr. Rothschnek V. Emil** gyógyszerárán kapható, sőt utófizetés mellett is megrendelhető. Ára egy tüvegese négy 100 dbnak 3 ft. o. é.

Főraktár **Erdélyre** nézve **Kolozsvárt Binder K.** (ezelőtt Ritter) gyógy-tárán belmonostoruca a városi Redoute során.

Írásbeli megkeresésre egyéb bajokban is orvosi tanácsommal szívesen szolgál.

Ócsváry Ede,

orvos Debreczenben, a m. k. term. tud. társulat r. tagja

Egy főhercegi ajánlat tulajdonosa

(353)

(2—5)

A jelen színházi idényre
OPTICUS BOSCOVITZ A.
új árjegyzéke,
Kolozsvárt a főtéren.

ELADAS nagyban és egyenként.

1 acél szemüveg 70 krtól 5 frtig	1 színházi láteső 5—50—100 frt.
1 orresíptető 1 frtől . 5 frtig	1 légmérő . 7—36 frt.
	1 hőmérő 60 krtól 8 frtig.
1 orresíptető ezüst v. tajok 3 ft 50.—6 ftig.	Rajzeszköz, svájci 1 frtől 40 frtig.
	Különböző kéz-üvegek 70 krtól 8 frtig.

Figyelemre méltó! A látó kímélése és fenntartása gyakran czélszerű szemüveg által eszközöltek, s czélszerűtlen vagy hiányosan választott szemüveg által könnyen lehet azt veszélyeztetni. Fontos tehát tudni,

hogy a szemüveg választása nálam nem bízatik a szükeglőkre,

s hogy a szemorvosok utasításai nálam pontosan teljesítenek.

VIDÉKI kereskedőknek acél, pakfong. szaruba foglalt tojásdad és ke-rek szemüvegek tucet száma 3 frt 60—10 frt. Orresíptető tucet száma 5—10 frt. Öt tucet egyszerre vásárlásánál tökéletes választékot adok, hogy minden szükeglőnek meg lehessen felelni.

Minden e szakmába vágó tárgy **igazításra** vagy cserébe elfogadtatik. Megrendelések az összeg beküldése vagy postai utánvét mellett teljesítenek és kéretnek

BOSCOVITZ A-hoz

Kolozsvárt, főtéren czimeztetni.

(363)

(1—1)

Hirdetmény.

Alólírott fiókintézetnek van szerencsése köz tudomásra juttatni, hogy **folyó october hó 26-án a**

leszámítolási üzlet (Escompte)

megindítván, minden nap délelőtt 8 és 11 óra között leszámítolásra elfogadtatnak:

1. helyi váltók, melyek kezességképen legalább oly három czég fordul elő, melyek közül kettő ide való és bejegyzett.
 2. Nagy-Szebenben kifizetendő váltók (Domicil) melyek az ide való benyújtó bejegyzett czégén kívül, legalább még egy a **brassói** kereskedelmi kamara járásához tartozó és bejegyzett czég kezességképen előfordul. Az elfogadó a brassói kereskedelmi kamarájáron kívül létező czég is lehet.
 3. Elfogadott és el nem fogadott, Bécsre szóló váltók (Rimesse), ha az elfogadó vagy intézvényezett (Trassat) czége bé van jegyezve és ezen kívül két helyi czég, melyek közül az egyik bejegyzett, kezességképen fordul elő a váltón.
- Az itt elsorolt váltók lejárási ideje 90 napnál továbbra nem terjedhet. Az elfogadott váltókért az érték még az nap 12 $\frac{1}{2}$ órakor fizetetik ki. A kamatláb: helyi váltóknál és küldiméknél (Rimesse) 4%, N. Szebenre utalványozott váltóknál (Domicile) 4 $\frac{1}{2}$ %-ra van határozva.

Nagy Szeben, 1868 oct. 20.

A kiv. ausztriai nemzeti bank fiókintézete.

(215)

(9—20)

Legnagyobb választéku

varrógép-raktár

Boér Sándornál

Kolozsvárt bel-magyarutca 318 szám alatt.

E raktár valamennyi szerkezetű, jelesen **Wheeler & Wilson, Grover & Baker, Wilcox & Gibbs, Howe, Raymond, Bollmann** sat. féle gépekkel egy el van látva, hogy különböző czélokra u. m. családi használatra, fehérnemű és női munkavarrásra, valamint férfi cipész-, szűgyártó-, női cipész-, férfi szabó-, női szabó munkákra mind külön, szakértelemmel választott gépekkel szolgálhat, még pedig le szállított áron, és aránylag jutányosabban mint bárhol írásbeli jótállás, alapos ingyentanítás és könnyített fizetési módokat mellett.

Találhatók ott tovább: több fajta eddig itt nem ismert és gyakorlati használatra igen alkalmas

kézi varrógépek

20 forinttól kezdődőleg, végre varrógépi tű, czérna és selyem.

Egyszermind mindennemű női munka, gépi és kézi varrás elkészítése elvállaltatik. Vidéki megrendelések pontos végrehajtása mellett, tudakoló levelek posta fordultával megválaszoltatnak.

(369)

1—3

Kerestetik

egy egyedül álló vagy hajadon nő háztartás vezetésére egy gyermeke-tlen családhoz, ki azonnal, vagy leg-feljebb november 1-ig szolgálatba lép-het. Bővebb értesítést nyerhetni a pia-czon a 454. sz. alatti irodában.

(366)

24/10

(1—6)

Cs. kir. szab. udvari kalapgyáros.

Raktár: Bécs, Stadt, Dorotheagasse 10 sz.

Gyár: Penzing 53 és 54 sz.

Mindenféle férfi-, női- és gyermek-kalapok legnagyobb raktára, francia, angol és saját viseletmód szerint. Mind ezen, mind pedig saját készítményekre, a fej bőségének beküldése mellett, a kalap megrendelések kívánság szerinti alakban, a legjutányosabb gyári áron, postai utánvét mellett teljesítenek.

Nem találó kalapok kívánságra leg-na yobb készséggel becséréltenek.

Nagyban senkisémm verse-nyezhetik e gyárral.

(368)

24/10

(1—5)

Dr. Pattison

csúszvattája.

A pénzlab javulása ardeszállítást tett képessé, a mi által e jótétemény mindenki-nek megszerezhetővé vált. Hoszu évek óta.

a csúsz és kőszvény

minden nemel ellen

a legbiztosabb szernek bizonyult be, u. m. arcz-mell-, nyak-és fogfájás, fő-, kéz-és térd csúsz, inrángatás, hát és csombfájás, sat. ellen.

Minden más csúszvatta csak utánzása és hamisítása a Pattison-félenek. Kapha-tó 70 kros egész és 40 kros fél pa-kétban Kolozsvárt: **ENGEL JÓSEF** gyógyszerárán.